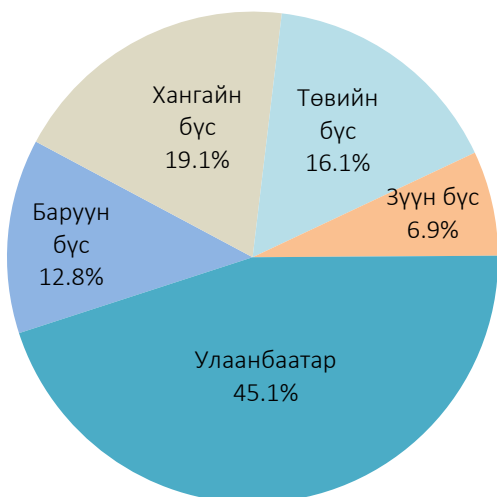

НИЙГМИЙН ХӨГЖИЛД НИЙСЛЭЛ ХОТЫН ЭЗЛЭХ БАЙР СУУРЬ

Монгол улсын нутаг дэвсгэрт оршин суугаа хүн амын 45.1 хувь буюу бараг 2 хүн тутмын нэг нь нийслэл хотод оршин сууж байна. Нийслэлийн хүн амын 95.0 хувь нь төвийн 6 дүүрэгтээ, тодруулбал Баянзүрх дүүрэгт 23.7 хувь Сонгинохайрхан дүүрэгт 22.9 хувь, Баянгол дүүрэгт 15.5 хувь, Хан-Уул дүүрэгт 11.6 хувь, Чингэлтэй дүүрэгт 11.4 хувь, Сүхбаатар дүүрэгт 9.9 хувь, үлдсэн 5.0 хувь нь Налайх, Багануур, Багахангай дүүрэгт тус тус амьдарч байна.

Зураг 1. Монгол улсын хүн ам, бүсээр

Зураг 2. Хүн амын тархалт, дүүргээр

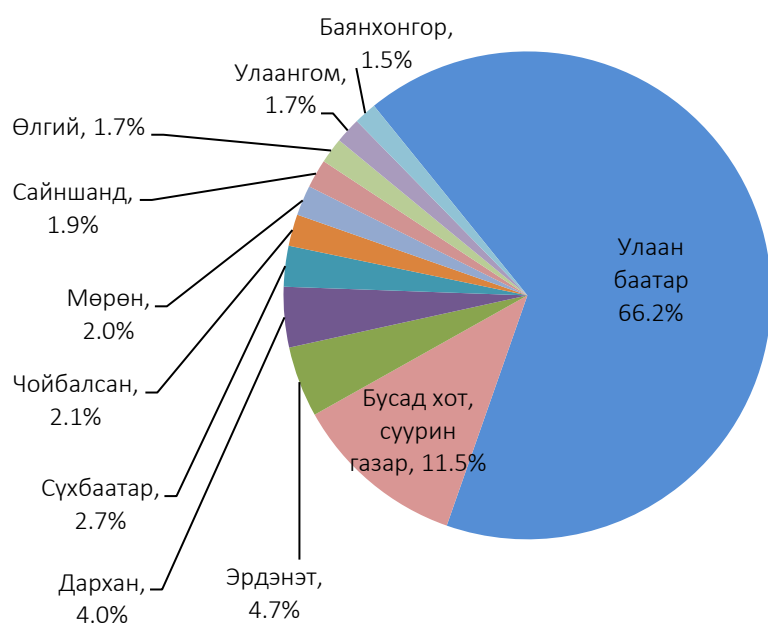
2012 онд нийслэлийн нэг км² нутаг дэвсгэрт 259 хүн оршин сууж байсан бол 2013 онд 269 хүн, 2014 онд 279 хүн, 2015 онд 286 хүн, 2016 онд 294 хүн оршин суух болжээ. Нийслэл хотын хүн амын нягтрал 2013-2016 оны хооронд 9.3 хувиар өсчээ.

Хүснэгт 1. Суурин хүн амын тоо, хүн амын нягтрал, дүүргээр

Дүүрэг	Нутаг дэвсгэр /км ² /	Хүн амын тоо /мян.хүн/					Хүн амын нягтрал, нэг км ² -д				
		2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016
Нийслэлийн дүн	4 704.4	1227.0	1267.0	1314.5	1345.5	1380.8	259	269	279	286	294
Баянзүрх	1 244.1	294.9	304.3	308.7	320.9	327.1	232	245	248	258	263
Сонгино хайрхан	1 200.6	261.9	277.3	295.8	307.2	315.8	216	231	246	256	263
Баянгол	29.5	192.6	200.2	208.9	205.7	214.3	6521	6785	7081	6975	7264
Хан-Уул	484.7	153.9	131.1	138.4	151.0	159.5	1719	270	285	312	329
Чингэлтэй	89.3	127.5	155.9	159.5	154.8	158.0	255	1745	1786	1733	1769
Сүхбаатар	208.4	132.1	133.3	136.4	137.6	136.6	648	640	655	660	655
Налайх	687.6	32.9	33.2	34.6	35.8	36.4	48	48	50	52	53
Багануур	620.2	27.5	27.9	28.3	28.4	29.0	44	45	46	46	47
Багахангай	140.0	3.7	3.8	3.9	4.1	4.1	26	27	28	29	30

Хүн амын нягтрал Баянголд 7266, Чингэлтэйд 1769, Сүхбаатарт 655 дүүрэгт хамгийн их буюу нийслэлийн дунджаас 2.2-24.8 дахин их байна. Харин захын 3 дүүрэг Налайхад 53, Багануурт 47, Багахангайд 30 буюу хүн амын нягтрал хамгийн бага байгаа юм.

Зураг 3. Хотуудын хүн амын эзлэх хувь

Нийслэл нь Монгол улсын нутаг дэвсгэрийн дөнгөж 0.3 хувийг эзэлж, хүн амын нягтралаар хамгийн өндөр хот хэвээр байна.

Монгол улсын нутаг дэвсгэрт оршин суугаа хүн амын 66.2 хувь буюу 2076.9 мянга нь хотын хүн ам буюу аймгийн төв, нийслэл, тосгоны хүн ам юм. Хотуудын хүн амын 66.4 хувь буюу гуравны хоёр хувь нь нийслэл хотод оршин сууж байна.

Нэг км² газарт ногдох хүний тоо буюу хүн амын нягтрал нийслэл хотод 294 хүн байгаа нь Монгол улсын томоохон суурин газар болох Орхон /нягтрал 117/, Дархан-Уул /нягтрал 30/ аймгаас даруй 2.3-9.6 дахин их нягтралтай байна.

Хүснэгт 2. Нийслэлийн хороод, хүн амын тоогоор

Бүлгийн интервал	Бүлэгт хамаарах хорооны тоо	Бүлгийн хүн амын тоо	Дүнд эзлэх хувь
600-5000	23	84 263	6.1
5001-6500	23	134 721	9.8
6501-8000	23	163 597	11.8
8001-10000	25	218 326	15.8
10001-12000	24	264 523	19.2
12001-15000	19	250 999	18.2
15001+	15	264 363	19.1

Нийслэл хот засаг захиргааны анхан шатны 152 нэгжтэй болсноор нэг хороонд дунджаар 9084 хүн оршин сууж байгаа нь нийслэлээс бусад аймгуудын нэг сумын дундаж хүн амын тооноос 1.8 дахин илүү байна.

Нэг хороонд оршин суух дундаж хүн амын тоо 9084 болж өмнөх оноос 232 хүнээр илүү болжээ. Нэг хороонд оршин суудаг хүн амын тоогоор Хан-Уул, Баянзүрх, Сонгинохайрхан дүүргүүд тэргүүлж байна. Нийслэлийн хамгийн их хүн амтай Хан-Уул дүүргийн 15-р хороонд 22229 хүн, харин хамгийн бага хүн амтай Багануур дүүргийн 2-р хороонд 670 хүн оршин сууж байна.

Хүснэгт 3. Хүн амын цэвэр өсөлт

		2012	2013	2014	2015	2016
Нийслэл	Төрсөн хүүхдийн тоо	33 324	36 421	37 672	42 790	39 074
	Нас барсан хүний тоо	7 554	7 068	7 608	7 245	7 275
	Хүн амын цэвэр өсөлт	25 770	29 353	30 064	35 545	31 799
Улсын дүн	Төрсөн хүүхдийн тоо	73 839	79 780	82 839	82 130	79 920
	Нас барсан хүний тоо	17 761	17 247	16 521	17 620	17 763
	Хүн амын цэвэр өсөлт	56 078	62 533	66 318	64 510	62 157
Цэвэр өсөлтөд нийслэл хотын эзлэх хувийн жин		46.0	46.9	45.3	55.1	51.1

2016 онд нийслэл хотод 37508 эхээс, 39074 хүүхэд төрж, 7275 хүн нас барж, ердийн цэвэр өсөлтөөр 31799 хүнээр нэмэгдсэн байна. Цэвэр өсөлтөд нийслэл хотын эзлэх хувийн жин 2012 оны байдлаар 46.0 хувьтай байсан бол жил ирэх тусам нэмэгдсээр 51.2 хувьтай болоод байна.

Төрөлтийн ерөнхий коэффициент буюу 1000 хүн амд ногдох төрөлт 27.5 болж 2012 оноос 1.1 промилээр өсч, харин нас баралтын ерөнхий коэффициент буюу 1000 хүн амд ногдох нас баралт 5.1 болж 2012 оноос 2.9 промилээр буурчээ.

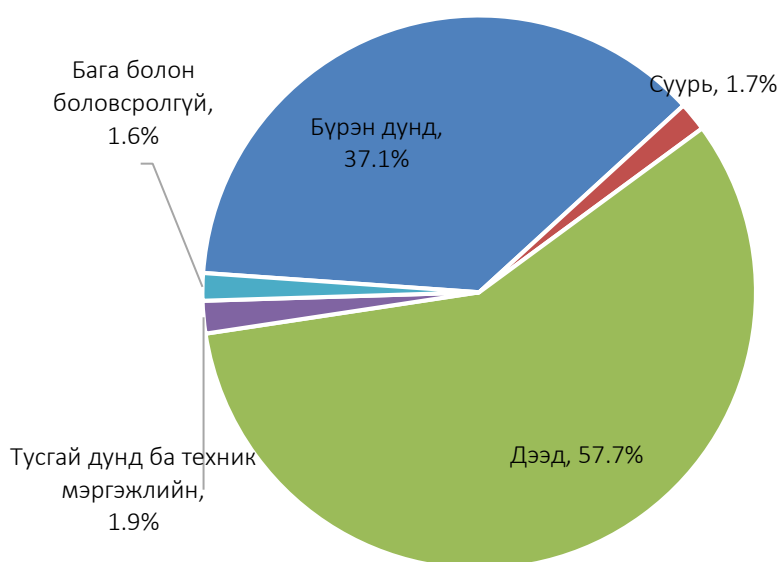
Нийслэл хотод 2016 онд 39074 хүүхэд мэндэлсэн нь 2012 оноос 4743 хүүхдээр буюу 13.8 хувиар илүү байна.

Хүснэгт 4. Төрөлтийн тоо, эхийн насны бүлгээр

Насны бүлэг	2012	2013	2014	2015	2016
15-19	1 104	1 159	1 071	1 748	1 496
20-24	9 993	9 948	8 363	9 985	8 331
25-29	10 848	11 908	12 025	14 027	13 311
30-34	6 670	7 208	8 855	10 018	9 289
35-39	3 755	4 829	5 272	5 595	5 206
40-44	888	1 203	1 809	1 368	1 367
45-49	66	166	277	49	74
Бүгд	33 324	36 421	37 672	42 790	39 074

Нийт төрсөн хүүхдийн 3.8 хувь буюу 1496 нь 19 хүртэл насны эхээс, 21.3 хувь буюу 8331 нь 20-24 насны эхээс, 34.1 хувь буюу 13311 нь 25-29 насны эхээс, 23.8 хувь буюу 9289 нь 30-34 насны эхээс, 13.3 хувь буюу 5206 нь 35-39 насны эхээс, 3.5 хувь буюу 1367 нь 40-44 насны эхээс, 0.2 хувь буюу 74 нь 45-аас дээш насны эхээс тус тус мэндэлжээ. 20-24 насны 1000 эмэгтэй тутмаас 153 хүүхэд, 25-29 насны 1000 эмэгтэй тутмаас 167 хүүхэд, 30-34 насны 1000 эмэгтэй тутмаас 132 хүүхэд, 35-39 насны 1000 эмэгтэй тутмаас 104 хүүхэд төрсөн байна.

Зураг 4. Хүүхэд төрүүлсэн эхчүүд, боловсролын түвшнээр

2016 онд хүүхэд төрүүлсэн эхчүүдийг боловсролын түвшнээр нь авч үзвэл 57.7 хувь буюу 21633 нь дээд болон түүнээс дээш, 37.1 хувь буюу 13907 нь бүрэн дунд, 1.7 хувь буюу 649 нь суурь, 1.9 хувь буюу 715 нь тусгай мэргэжлийн дунд болон техникийн мэргэжлийн, 0.3 хувь буюу 130 нь бага боловсролтой, үлдсэн 1.3 хувь буюу 474 нь ямар нэг боловсролгүй, эмэгтэйчүүд байна.

Хүүхэд төрүүлсэн эхчүүдийн 9.8 хувь буюу 3692 нь гэр бүлгүй, 90.2 хувь буюу 33816 нь гэр бүлтэй хүмүүс байна.

Хүснэгт 5. Төрсөн хүүхдийн тоо, дүүргээр

Дүүрэг	2012	2013	2014	2015	2016
Нийслэлийн дүн	33 324	36 421	37 672	42 790	39 074
Багануур	753	850	762	803	644
Багахангай	103	106	109	177	92
Баянгол	5 002	5 543	5 803	7 269	6 178
Баянзүрх	7 530	8 310	8 404	9 961	9 265
Налайх	874	968	947	1 059	860
Сонгинохайрхан	7 502	8 171	8 688	9 636	8 905
Сүхбаатар	3 430	3 914	3 889	4 213	3 515
Хан-Уул	3 471	3 999	4 450	4 921	5 140
Чингэлтэй	4 659	4 560	4 620	4 751	4 475
Улсын дүн	73 839	79 780	82 839	82 130	79 920
Улсын дүнд эзлэх хувь	45.1	45.7	45.5	52.1	48.9

ХҮН АМЫН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Нийслэл хотын иргэдэд 2016 оны байдлаар эрүүл мэндийн салбарын үйлчилгээг 1898 байгууллагын нийт 25.3 мянган мэргэжилтнүүд үзүүлж байна. Тухайлбал 5986 их эмч, 1037 эм зүйч зэрэг 11012 дээд мэргэжлийн, 252 бага эмч, 513 лаборант, 376 гэрлийн техникч, 705 эм найруулагч, 5907 сувилагч, 288 эх баригч зэрэг 8336 дунд мэргэжлийн, бусад мэргэжлийн 5906 ажилчид ажиллаж, ард иргэдэд эрүүл мэндийн үйлчилгээ үзүүлж байна.

Хүснэгт 6. Эрүүл мэндийн байгууллагын тоо

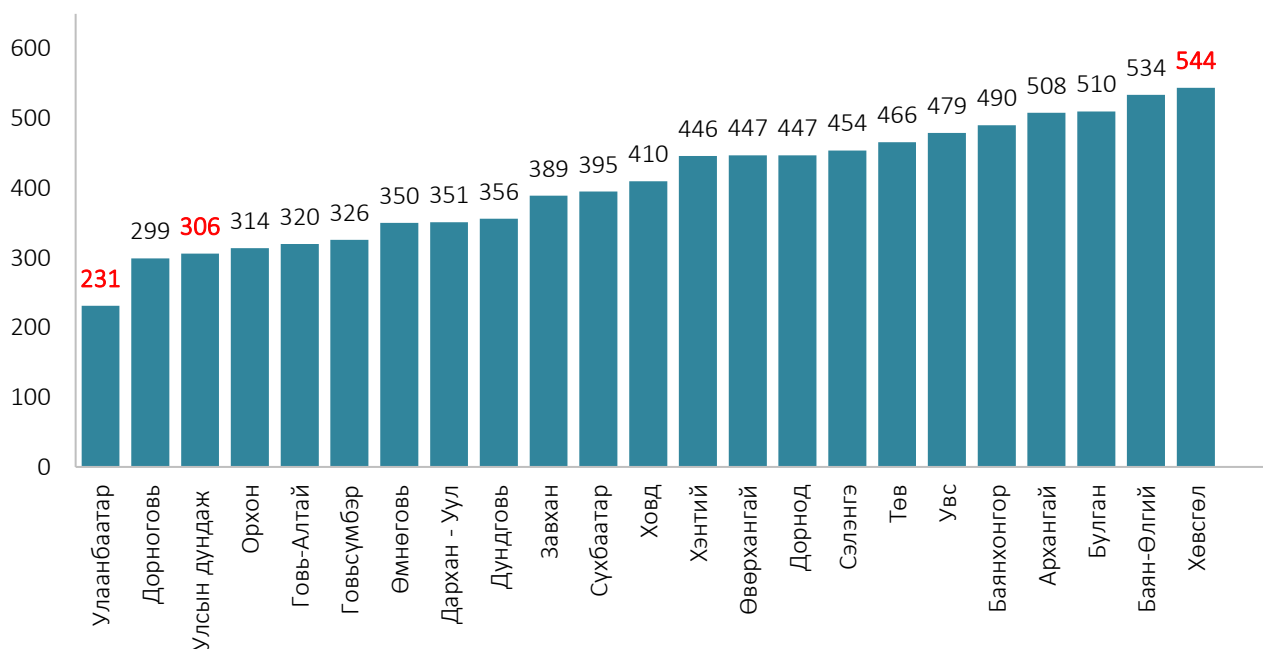
Үзүүлэлт	2012	2013	2014	2015	2016
Төрөлжсөн нарийн мэргэжлийн эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төв	16	16	13	13	13
Дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг	12	12	12	12	12
Амаржих газар	3	3	3	3	3
Өрхийн эмнэлэг	131	136	134	134	138
Хувийн эмнэлэг	675	631	751	778	850
Рашаан сувилал	66	45	73	89	71
Эмийн сан	477	373	469	461	515

Улсын хэмжээнд эрүүл мэндийн байгууллагад ажиллагсдын 52.4 хувь буюу 25.3 мянган хүн Нийслэл хотын эрүүл мэндийн байгууллагуудад ажиллаж байна. Мөн их эмч нарын 59.9 хувь, эм зүйч нарын 65.4 хувь, эмнэлгийн дунд мэргэжлийн ажилтны 44.1 хувь нь тус тус нийслэл хотод ажиллаж байна.

Хүснэгт 7. Эрүүл мэндийн байгууллагын ажиллагчдын тоо

Мэргэжил	2012	2013	2014	2015	2016
Бүгд	22 399	23 160	23 923	24 994	25 254
үүнээс: эмэгтэй	18 510	18 868	19 724	20 594	20 838
Их эмч: Бүгд	5 359	5 510	5 793	5 834	5 986
үүнээс: эмэгтэй	4 217	4 277	4 709	4 615	4 730
Дотрын	544	569	708	658	632
Мэс заслын ба гэмтлийн	384	398	421	428	448
Эх барих эмэгтэйчүүдийн	406	418	419	451	472
Хүүхдийн	321	318	317	337	341
Халдвартын	147	146	125	182	182
Хавдар судлалын	43	43	36	31	32
Нүдний	85	104	97	97	103
Чих, хамар, хоолойн	95	89	86	86	101
Сүрьеэгийн	60	57	60	48	54
Арьсны	85	95	97	92	66
Рентгений	237	263	290	320	324
Мэдрэл, сэтгэл мэдрэлийн	280	272	301	287	291
Физик эмчилгээний	87	106	95	92	109
Стоматологийн	561	538	701	760	772
Лабораторын	232	239	228	219	227
Бусад мэргэжлийн	1 792	1 855	1 812	1 746	1 832
Эм зүйчид	1 153	1 248	1 208	1 025	1 037

Зураг 5. Нэг их эмчид ногдох хүний тоо, аймаг, нийслэлээр

2016 оны байдлаар нэг их эмчид 228 хүн, нэг сувилагчид 234 хүн ногдож байгаа нь бусад бүс нутаг, аймгуудаас ажлын ачаалал нь харьцангуй бага байна.

Хүснэгт . Эмнэлгийн дунд мэргэжилтний тоо

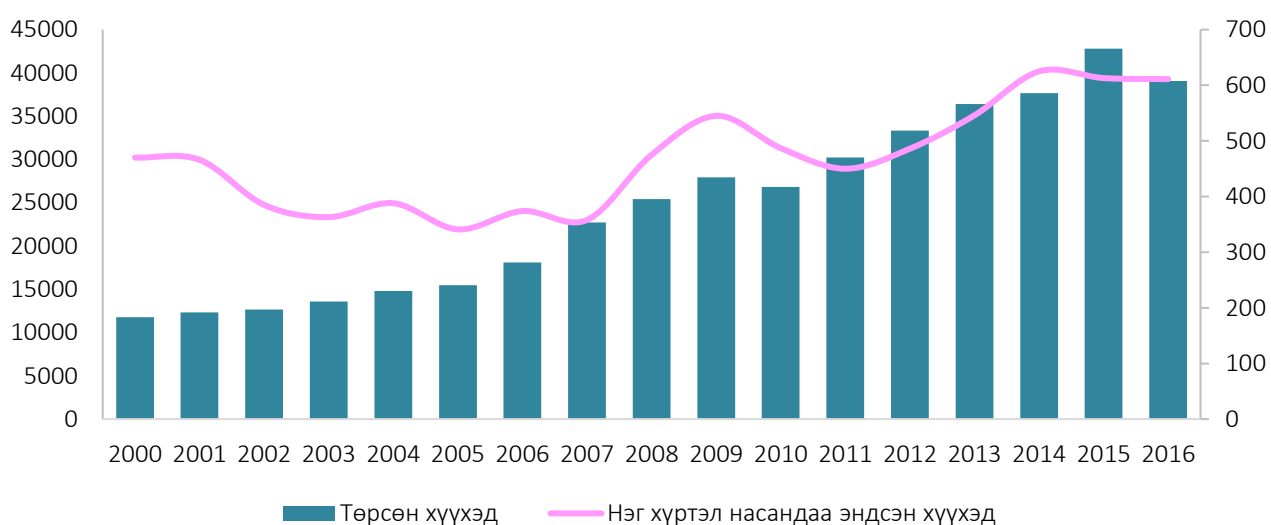
Мэргэжил	2012	2013	2014	2015	2016
Бүгд	7 563	7 826	8 075	8 362	8 336
Бага эмч	237	231	267	276	252
Эм найруулагч	1 291	1 396	829	769	705
Лаборант	431	451	466	501	513
Сувилагч	5 003	5 056	5 598	5 898	5 907
Рентгений техникч	114	129	336	381	376

2016 онд улсын хэмжээнд 853.9 мянган хүн хэвтэж эмчлүүлсний 52.7 хувь буюу 450.2 мянган хүн Нийслэл хотын эмнэлгүүдэд хэвтэн эмчлүүлжээ. Эмнэлэгт хэвтэж эмчлүүлсэн хүмүүсийн 27.8 хувь нь дотрын, 7.7 хувь нь мэс заслын, 14.5 хувь нь төрөх, 3.6 хувь нь эмэгтэйчүүдийн, 14.0 хувь нь хүүхдийн тасгаар эмчлүүлсэн байна.

Хүснэгт 9. Эрүүл мэндийн салбарын зарим үзүүлэлтүүд

	2012	2013	2014	2015	2016
Их эмчийн тоо	5 359	5 510	5 793	5 834	5 986
1 их эмчид ногдох хүний тоо	227	229	224	228	231
Эмнэлгийн орны тоо	9 456	9 685	10 614	11 485	11 835
1 оронд ногдох хүний тоо	129	129	122	116	115
Хэвтэж эмчлүүлсэн өвчтний тоо	355 218	370 873	394 989	417 631	450 184
Нялхсын эндэгдэл	486	546	625	613	611
Эхийн эндэгдэл	16	21	15	12	17
Үр хөндөлт	13 895	10 385	11 900	13 164	13 805

Зураг 6. Нэг хүртэл насандаа эндсэн хүүхэд

Нийслэл хотод 2016 онд нэг хүртэл насны хүүхдийн эндэгдэл 611, эхийн эндэгдэл 17 гарчээ. Амьд төрсөн 1000 хүүхэд тутмаас нэг хүртэл насандаа эндсэн хүүхдийн тоо 15.0 болж өмнөх оноос 0.7 промилээр, 2012 оноос 0.8 промилээр өсчээ.

2016 оны байдлаар эхийн эндэгдлийн 44.7 хувь, нэг хүртэл насандаа эндсэн хүүхдийн 46.5 хувь, халдварт өвчнөөр өвчилсөн тохиолдлын 57.7 хувь нь нийслэл Нийслэл хотод гарсан байна.

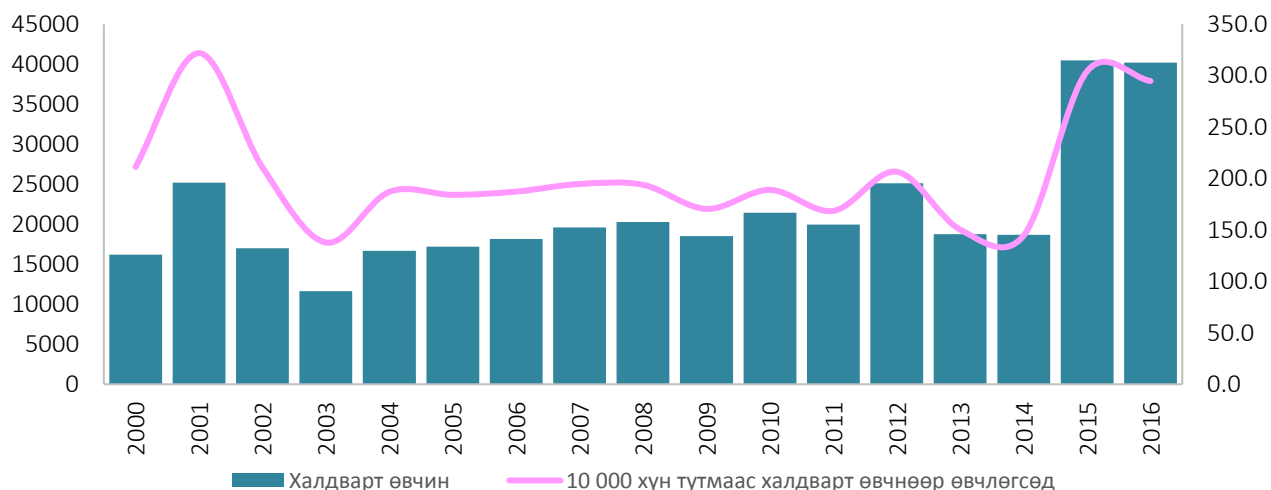
2016 онд халдварт өвчнөөр өвчилсөн 40178 тохиолдол бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 0.7 пунктээр буурсан буюу 283 тохиолдлоор, 2012 оноос 59.9 хувиар буюу 15050 тохиолдлоор тус тус

нэмэгдсэн байна. Халдварт өвчний гаралт өмнөх онуудтай харьцуулахад эрс нэмэгдсэн бөгөөд 15962 тохиолдол буюу 39.7 хувийг улаан бурхан өвчний тохиолдол дангаараа эзэлж байна.

Хүснэгт 10. Бүртгэгдсэн халдварт өвчин

	2012	2013	2014	2015	2016
Халдварт өвчнөөр өвчилсөн бүх хүн, үүнээс:	25 128	18 739	18 653	40 461	40 178
Вируст хепатит	2 718	1 207	603	523	350
Менингит	14	17	5	6	5
Цусан суулга	1 726	1 573	1 921	2 336	2 448
Салхин цэцэг	1 578	2 552	2 305	3 329	3 696
Гахайн хавдар	6 968	1 487	188	159	249
Сальмонеллэз	78	49	72	105	164
Улаан эсэргэнэ	88	259	270	674	1 268
Хоолны хордлого	633	121	235	376	386
Ёлом	145	109	104	104	120
Улаанууд	204	9	1	26	16
Бруцеллэз	34	14	17	17	19
Гар хөл амны өвчин	377	1 262	1 614	1 205	4 520
Улаан бурхан	-	-	-	19 427	15 962
Тэмбүү	2 764	3 269	3 618	4 154	3 086
Заг хүйтэн	2 219	1 767	1 650	2 122	2 023
Трихомониаз	2 030	1 850	1 723	1 950	2 080
Шинээр илэрсэн сүрьеэ	2 261	2 401	2 544	2 537	2 469
ХДХВ/ДОХ	27	23	31	18	26
Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн халдварт өвчин	43 305	37 318	33 516	59 400	69 663
Улсын хэмжээнд эзлэх хувь	58.0	50.2	55.7	68.1	57.7

Зураг 7. Халдварт өвчнөөр өвчлөгсөд

10000 хүн тутмаас халдварт өвчнөөр өвчилсөн хүний тоо өмнөх оноос 9.5 продицимилээр буурч, 2012 оноос 88.2 продицимилээр өсчээ.

Халдварт өвчнөөр өвчлөгсдийн 39.7 хувийг улаан бурхан, 11.2 хувийг гар хөл амны өвчин, 9.2 хувийг салхинцэцэг, 7.7 хувийг тэмбүү, 6.2 хувийг шинээр илэрсэн сүрьеэ, 6.1 хувийг цусан суулга, 5.2 хувийг трихомониаз, 5.0 хувийг заг хүйтэн өвчнөөр өвчлөгсөд тус тус эзэлж байна.